

GAZETA KRAKOWSKA

Nr 39.

W ŚRODĘ DNIA 15. MAJA 1805.

Dalszy ciąg stopni ciepła uważanych w Obserwatorium Krakowskim na Termometrze Reaumur.

W Maju 1805.

Dnie Miesiąca	Rano	o godzinie 12: w popołudniu	w wieczor.	Sredni dzien całego dnia
3	+ 10,1	+ 16,2	+ 10,2	+ 12,46.
4	+ 9,2	+ 15,4	+ 12,7	+ 12,43.
5	+ 9,7	+ 6,5	+ 3,3	+ 3,2.
6	+ 2,5	+ 3,8	+ 3,0	+ 6,03.
7	+ 2,1	+ 9,4	+ 16,4	+ 15,96.
8	+ 3,5	+ 17,0	+ 9,4	+ 9,96.
9	+ 8,1	+ 13,4	+ 11,2	+ 13,13.
10	+ 9,8	+ 5,2	+ 6,0	+ 7,0.

Z Wiednia d. 8. Maja.

J. C. K. Apost. Mość raczył swego radcę stanu i konferencyjnego Mateusza Falbendera, na dowod swego najtąskawszego ukontentowania z jego dotychczasowego urzędowania, mianować najtąskawiej przy utrzymaniu radziectwa stanu i konferencyjnego także radcą tajnym, na którą godność wykonał przed J. C. K. Mcją zwykłą przysięgę wierności.

Z Brynu d. 7. Maja.

Podług listu pod d. 22 p. m. rozeszła się pomiędzy Serwianami pogłoska: że bosniy-

scy Turcy wywiesili krwawe sztandary, pod któreni miało się do 20.000 ludzi zgromadzić. Powstańcy z swej strony sposobią się w wielkie zapasy prochu, ołowiu i inne do uzbrojenia rzeczy; między innymi zakupili tureccy żydzi dla nich na pestkim iarmarku do 3000 sztuk grubego płutna i co raz więcej im go dowożą. W całej Serwii nie widac wcale srebrney tureckiej monety, uwiłaią się tylko fałszywe dukaty. Głowa greckiego biskupa belgradzkiego jest w niebezpieczeństwie, ponieważ nietylko u Turkow, ale i u powstańcow zostało w podeyrzeniu; ostatni trzymają go w Semendryi, i zastanaią także drogi handlowe dla bezpieczeństwa Karawanow.

Przez Wołoszczyznę przybył do Serwii Kasi-Tszarsz z ferinanem W. Sultana, na mocy którego mają Turcy opuścić Belgrad i całą Serwiią. Przy tem Tszarsze znajduie się przyjaciel zamordowanego bywszego baszy belgradzkiego i oczekuje ieszcze 2 boiarow, wystawców Xcia Wołoszczyzny, po których przybyciu zaczną się nowe negocyacye z powstańcami. Ze Tszarsza przybył jest rzeczą pewną, ale czyli ma powyższe zlecenia, nie można zaręczyć.

Z Paryża d. 26. Kwietnia.

Przybyły tu z Kadyxu goniec przywiozł

ważną wiadomość, że nasza tulońska flota przybyła d. 9 na wysokość Kadyxu i złączyła się z hiszpańską eskadrą pod admirałem Gravina. W drodze nie natrafiła na żadną angielską eskadrę. Tulońska flota pod wiceadmirałem Villeneve składa się z 12 liniowych okrętów, 5 fregat i 4 korwet; ma na sobie 10,000 wyboru woyska pod dowództwem generała Lauristona. Hiszpańska eskadra pod admirałem Gravina liczy 6 liniowych okrętów, 5 fregat i wiele małych wojennych statków, i ma na sobie 2970 ludzi lądowego woyska, pomiędzy którym znajduje się 1700 piechoty, reszta artylerji i jazdy, tudzież wielkie zapasy armat, karabinów i amunicji. Angielska eskadra, krążąca przed Kadyxem pod kontraadmirałem Orde, nie miała tylko 5 liniowych okrętów, a zatem nie mogła się oprzec naszey tulońskiej flocie. W czasie gdy ta pokazała się na wniścju śródziemnego morza przed Kadyxem, krążyła flota Nelsona, iak zapewniała, na drugim końcu tegoż morza na wodach Egiptu, szukając tulońskiej floty. Przy odejściu gońca z Kadyxu zniknęła iuż była z oczu potężoną francuzko-hiszpańska flota i miała bardzo wiatr pomyslny. Niektórzy mniemają, że potęczy się także z ferrolską flotą; powszechnym jednak jest zdaniem, że ta znacząca siła morska z lądowym woyskiem popłynęła do zachodnich Indyy, dla udzielenia na tamtejsze angielskie posiadłości, a mianowicie na Jamajkę, i może stamtąd wyśle posilki do wschodnich Indyy. W każdym atoli przypadku powinniśmy tem pewniey wkrótce o tey działaniach powziąć wiadomość, że sądząc po środkach Anglików, wywścieley, połączenie się i domniemane przeznaczenie w całe jest dla nich nie spodziewane.

Na wiadomość o połączeniu się tulońskiej naszey floty z kadyxką poskoczyły nasze

rządowe papiery od 56½ do 58½ franków za sto.

Rozpuszczono tu pogłoskę, że także nasza bresteńska flota na morze wyszła; lecz to jeszcze nie pewna. Wszelako wielką jest dla nas korzyścią w terażniejszych okolicznościach że ta flota zawsze w gotowości do wypłynienia zostaje, dla utrzymywania Anglików w poruszaniu i trwodze i odwrocenia ich baczności od innych punktów.

Nietylko minister morski, ale i batawskie tutejsze poselstwo odebrało wiadomość o połączeniu się powyższych flot. Połączona ta wielka siła, która bez przeszkody daley popłynęła i od angielskich okrętów na śródziemnym worzu nie będzie tak prędko bydz mogła ściganą, ponieważ te nie są na dłuższą podróż w żywność opatrzone, składa się podług niektórych doniesień procz fregat i korwet z 20 do 22 liniowych okrętów.

Z Kadyxu mogło się więcey jeszcze było liniowych okrętów do naszey floty przyłączyć, ale nie były jeszcze ze wszystkim uzbroione i ludem osadzone, a wodz naszey floty nie chciał się zatrzymywac.

W Kartagenie nie były także hiszpańskie wojenne okręty jeszcze w gotowości do wypłynienia; ale spodziewają się, że te okręty wkrótce popłyną za potężoną tulońską i kadyxką flotą. Tulońska flota pokazała się 7 Kwietnia przed Kartageną, a d. 10 potęczyła się z kadyxką i popłynęła daley szczęśliwie. Oprócz 6 hiszpańskich liniowych okrętów przytaczał się jeszcze do niey i liniowy francuzki okręt i 2 fregaty.

Wojenne okręty w Ferrolu i Karunie stały także iuż, podług doniesień pod d. 11 Kwietnia, w gotowości do wywścia na morze.

Jenerał Lauriston, dowodzący woyskiem na tulońskiej flocie, jest synem bywszego

rzędy w roku 1775 i 1776 francuzkich posiadłości w wschodnich Indyach.

O podróży Cesarstwa Jchmość maury napływające doniesienia:

Z Grenoblu d. 18. Kwietnia. " Na całej 20 mil długiej drodze Cesarza Jmć przez departament Isery były na granicy każdej gromady porobione z gałęzi tryumfalne bramy, słowami napisami i trofeami przyozdobione. W celniejszych miastach, a mianowicie w Bourgoin, la Tour du Pin i Port de Beauvoisin były wszystkie facyaty domow gałęziami zielonemi, wieńcami i obiciami przystrójone, a ulice przez które Monarcha przejeżdżał, daruim, liściami i kwiatami wystałe. Na równinie Brou zgromadzilo się na jego przybycie przeszło 10,000 ludzi. "

Z Lansleburga d. 19. Kwietnia. " Wczoray o godzinie 9 zrana przybyli tu Najjaśnieysi Cesarstwo Jchmość. Wszystkie domy w gorach były puste, ponieważ wszyscy wieśniacy zeszedli z gór dla widzenia i błogostawienia Cesarza. Cesarstwo Jchmość przejechali spieszno przez górę Cenis. Cesarz iechał konno; zatrzymał się tylko cokolwiek w klasztorze, gdzie dał nowe dowody swej przychylności pobożnym mężom, którzy prowadzą życie w śród śniegu dla podania pomocy podróżnym, którzy bardzo często paskają się muszą z zimnem i śniegami. Nasz prefekt i jenerałny rządca Piemontu, do którego góra Cenis przez połowę należy, towarzyszyli Cesarzowi Jenerałny indyziur Dausse zdał zapewne J. C. Mci sprawę z postępu zadziwiającej pracy, którą Cesarz nakazał, którą on tylko sam był w stanie wykonać, a która ułatwiając przeprawę dla najeźdźczych bryk, zrobi Alpy dostępcie dla podróżnych. "

Z Turynu d. 21. Kwietnia. " Onegdaj o godzinie 2 po południu przybyli Najjaśniey-

si Cesarstwo Jchmość do Novalesse, pierwszego miasta Piemontu. Suze, Busolin, St. Antonia, St. Ambroise, Avigliana, Rivoli i wszystkie miejsca, przez które do Stupinis przejeżdżali, gdzie w wieczor o godzinie 8 wysiedli, były tryumfalnemi bramami, trofeami i napisami przyozdobione. Wczoray pracował Cesarz dzień cały z ministrami. Dziś o godzinie 4 z rana kazał zawołać do siebie jenerałnego rządcy i pracował z nim cały poranek. Przez cały dzień szli mieszkańcy natłokiem do Stupinis i do okolic tego cesarskiego zamku. "

Przed wyjazdem do Włoch darował Cesarz bywшему amerykańskiemu postowi P. Lewingstonowi tabakierę brylantami wysadzoną i zupełny zbiór pięknych chalkograficznych dzieł braci Piranesi.

Niektórzy zagraniczni tuteysi posłowie odebrali już wierzytelne listy przy Królu Włoskim i oddadzą mu je osobiście w Medyolanie.

Jenerał brygady Vernier w Kolonii iedzie na cesarskiego konsula do Gdańska.

Pruski poseł margrabia Luchesini, który już ślad wyjechał, nie pojedzie do Medyolanu, ale tylko do Stupinis, a stamtąd uda się do Berlina.

Dowodzący adiutant Simon jest wyrokiem cesarskim mianowany adiutantem marszałka Mortiera, jenerała półkownika cesarskiej gwardyi.

W Portugalii Xżę Regent bardzo wiele przykłada się do edukacyi i publicznych nauk. Szkoła główna w Koimbra znacznie ulepszoną została: procz innych zaprowadzono tam katedry rolnictwa, astronomii, metalurgii i hydrauliczki. Professorow tych nauk wystat w przody Xżę Regent na zwiedzenie różnych krajow.

D. 17 Kwietnia przybyła korweta Dili-

gente z Wyspy Francuzkiewy do Orientu. Przy
iey odpłynięciu znajdowała się ta osada w
jak najlepszym stanie, i przyprowadzono tam
nikanaście zdobyczy.

Atęykancelerz rzeski otrzymał wielką
wstęgę honorowey legii.

Papież wyjechał d. 20 Kwietnia z Lyo-
nu, i ma d. 23 stanąć w Turynie, gdzie się
znowu z Cesarzem zobaczy.

Ludzie handlujący w Alise St. Reine ro-
żącami umieli z przejazdu Oyca S. przez Se-
mille korzystać. Na proźbę ich poświęcił bar-
dzo wiele różańców, co także jeden galanter-
nik z pierścionkami uczynił.

Artykuł następujący znajduje się w na-
szych dziennikach:

„Czyli Anglija lub Francya, które z tych
dwoch mocarstw powinno być raczy gotowe
do prowadzenia wypraw w obudwach In-
dyach i zabierania flot i osad? Imaginacya
wszystko miesza w sposobie jakim się działy
toczy wojna morska tak długo niepodna w
zdarzenia i która jak się zdaie jednym przed-
sięwzięciem, jedną zakończy się Katastrofą.
Pod czas gdy oczy nasze i całej Europy
zwrócone były na flotylę Bulońską; wiedzie-
liśmy, my sami jaka tajna czynność pano-
wała w naszych portach? eskadry wyptywa-
ły z nich, przedstawiały się lub nikiąc po-
trafiły sił morskich najogromniejszych pod
czas, gdyśmy mieli, że w naszych por-
tach ledwo kilka okrętów powoli się naprawia
lub buduje z nieprzeliczonemi trudnościami.
Nie przez pożyczki niszczące lub uciążające
podatki, nie przez szumne obietnice ostrzeżo-
nemi zostaliśmy o usiłowaniach naszego Cesa-
rza w celu podzwignienia naszej marynarki.
Podobna czynność widzieć się dała pod daw-
niejszą Monarchią, a nawet nie małą okryta
ją sławą; lecz w kilku latach 12 millionow
frankow przydało do wydatków publicznych.

Dla wstrzymania sił morskich Anglii czegoż
potrzebował nasz Cesarz? pogroźki którą on
sam jedynie mógł uczynić podobną do usku-
tczenia. Każdy dzień, bez floty Bulońskiej,
okrywał nas hańbą: w portach Brestu, Roche-
fortu i Tulonu. Każde poruszenie które się tam
czyni lub gotuje czyni w kolei ten ogromnie-
szą flotylę; wszystko się potacza, wszystko
się na wzajem wspiera; liniowe okręty i stat-
ki płaskie razem odbywają ćwiczenia. Zdaie
się, że Napoleon przeniósł na wody morskie
tę taktykę, która wojskom naszym na lądzie
ziednała zwycięstwo. Przeszkody uczynione
w odległości jedne od drugich, działania co
zdawały się być odłącznemi, lecz razem się
łączą i zmierzają wspólnie do jednego po-
wszechnego celu; sztuką przymuszenia nie-
przyaciela do skupienia się; najprzód, a po-
tym do odstosowania środka, nie uderzania na
niego aż w ten czas, gdy to z łatwością uczy-
nić można, nakoniec przedstawienia mu nie
bezpieczeństwa i bitwy tam, gdzie się iej
najmniey spodziewał, wszystko to jest dziełem
Napoleona. Lecz nasze lądowe woyska wy-
stawały ogromne siły, a nie mieliśmy wcale
okrętów. Dla tego też oczekiwano z najwięk-
szą cierpliwością momentu dobrze użycia o-
krętów, które pozostały, dla tego też starało
się ziednać im nayspewniejsze pomocy. Cwi-
czenia maytkow powolniejszym nierównie
idą krokiem od ćwiczenia woyska lądowego;
dla tego też usiłują w prawić ich przez częst-
kowe pomyslności do ważniejszych nierów-
nie zwycięstw. Napoleon procz tego nie
zostawia bezczynnemi sprzymierzeńców, któ-
rych nam jedna gwałtowność naszego nieprzy-
iaciela, i którzy dla swego zbawienia i swej
sławy dzielnym wpływem Napoleona ożywia-
ją się nie przestaną. Niczelnik Indyanow znudzo-
ny ciemieniem staie się dla Cesarza francuz-
kiego użyteczniejszym sprzymierzeńcem ni-

heli dla Anglii mogłyby bydź Król szwedzki. Holkar podkopanie w Indyach panowanie tyrańskie. Dwie kompanie artyleryi francuzkiej inż go nauczyły odnosić nad nieprzyjacielem zwycięztwo. Labourdonnais i Dupleix, którzy do tak wysokiego stopnia podnieśli imię francuzkie w Indostanie, zaledwo mieli początki równie korzystne iak te nowe kompanie Holkara których liczba ma się powiększyć i miłą jest dla ludzkości rzeczą przepowiedac wcześniej znakomite w tych okolicach zwycięztwa. Niechay każdy teraz wystawi sobie Hiszpanią, Hollandyą, wszystkie ich pobudki do zemsty i środki iakie do zadania iey nieprzyjacielowi mają, niechay sobie wystawi wszystkie namiętności podniecone, które ozywiają nasze woyska, emulacją stawy, która ozywiać bedzie naszych maytkow; niechay sobie wystawi gienusz gorliwy, czynny, cierpliwy tego, który wszystkie te urządzenia nakazuje, a przyzna iż bliski jest moment w którym te wielkie przeznaczenia na morzu mają się uskutecznić.

Z Mitawy d. 10. Kwietnia.

Na dniu 26 Marca V. S. (7 Kwietnia) o godzinie 2 po północy wybuchnął ogień w izbach pod dachem w skrzydle zamku Blankenfeld przy Mitawie; w skrzydle tym stoi jenerał artyleryi z batalionem swoim. Po małej chwili taki się pożar zajął, że trudno było ratowac. Gdyby wiatr był zachodni, cały zamek stałby się był pastwą płomieni. Gubernator, wice gubernator i członki rządowe, wraz z dowódcami woyska okazali wszędzie największą gorliwość. Strano się nypierwey wypróżnić skład prochowy, którego bliskość straszny niebezpieczeństwem groziła. Szczęściem, mur przedzielający resztę zamku od palącego się skrzydła wstrzymał ogień i ułatwił zalewanie sławkami.

Hrabia de Lille, który się na pierwszy

odgłos bębna w czasie pożaru obudził, otoczył ny Xięciem d'Angouleme i osobami dworu swojego, był przez całą noc czynnym. Szczęściem, dla zmniejszoney podagry mógł chodzić i wydawac rozkazy. — O godzinie 5 ranney, gdy wszyscy krzatali się około wstrzymania ognia, spostrzeżono znów wznoszący się dym na końcu palącego się skrzydła, tuż przy rogu, gdzie to skrzydło łączy się z korpusem zamku. Przyszedszy tam, znaleziono w małej pustey komorze pod tarczanem gromadę małych drewek i gałganow, zapalonych na podłodze. Zajął się już tarcice i belki, i po krótkiey chwili wszczął się powszechny pożar.

Oprocz tego spostrzeżono d. 3 Kwietnia z rana dym nad pokojami, gdzie sam hrabia de Lille mieszkał, to jest na przeciwey stronie spaloney części zamku. Gdy naczelnik policyi z rozmaitemi urzędnikami wszedł na górę, znalazł przy komidie gliniany garnek z resztą węgla, tudzież spaloną starą materyą i palące się deski, lecz ogień ten szczęśliwie ugasic potrafiiono.

Gubernator Arseniew i kommandant batalionu fizylierow, którym ieden z nypierwszych urzędnikow hrabiego de Lille towarzyszył, oglądali sami to wszystko.

Wkrótce potem hrabia Buxhövdén, jenerał-gubernator, nakazał indagacyą, odebrawszy wiadomość o tem nieszczęśliwym zdarzeniu udał się natychmi st do Rygi do hrabiego de Lille. Wszystko sam obeyrzał, i niezwłocznie wydał potrzebne rozkazy w celu bezpieczeństwa zamku, gdzie teraz zupełna spokojność panuje.

Z Genui d. 10. Kwietnia.

Doża nasz znydowac się bedzie na czelę depuracyi, która uda się do Medyolanu dla powitania Cesarza Napoleona.

Na mocy układu świeżo zawartego mię-

dzy naszą Rzpłtą i Francją, zaczęto werbo-
wać w naszej Rzpłcey do marynarki francuz-
kiey, co było powodem do rozruchu zaszłego
w iedney wiosce w naszych okolicach. Lecz
natychmiast wysłano tam 200 ludzi, którzy
porządek i spokoyność przywrócili. Rząd nasz
mieszkańców tego miejsca zapłaceniem 25 ty-
sięcy liwrow ukarał.

Ostatnie wiadomości, któreśmy odebrali
od admirała Nelsona donoszą, że do Multy z
częścią swojej floty zawinął, w celu napra-
wienia iey i opatrzenia iey w żywność. Od
tego momentu żadney dalszey o nim wia-
domości nie mamy.

D. 1 b. m. wypłynęły 4 statki wojenne
z portu Villefranche, lecz w krótcie znówu
tam powróciły. — Mniemamy, że flotta tu-
łońska w krótcie rozwinie żagle.

Z Londynu d. 24. Kwiet. (Przez Hollandyą.)

Fregata nasza Kleopatra o 32 armatach
została po żwawey walce na stanowisku przy
Hallifax przez francuzki okręt Medyolan o 50
armatach zabrana, ale potem przez liniowy
nasz okręt Leander odzyskana, który razem
i powyższy francuzki okręt zdobył. Wice
admiral Andrew dowodzący siłą morską przed
Hallifax donosi z szczegółami o tey bitwie.
Zdobyty francuzki okręt jest dopiero przed
rokiem zrobiona fregata, i zdana do służby.

Procz tego doniesienia nie nadeszły żadne
ani o działaniach roszeffortskiej eskadry, ani
o położeniu rzeczy w zachodnich Indyach.

W Ferrolu stało na d. 2 Kwietnia 6 fran-
cuzkich liniowych okrętów i 1 fregata, tu-
dzież 3 hiszpańskich liniowych okrętów, 2
fregaty, 2 szalupy i 1 brygantyna, a w Ko-
runnie 1 francuzka fregata w gotowości do
wysścia pod żagle. Francuzkie okręty mia-
ły na sobie lądowe woyska. Niektórzy pty-
nący z Ferrolu neutralni żeglarze powiada-
ją, że francuzkie okręty zabierały się do wypły-
nienia stamtąd do zachodnich Indyy.

Stychać, że P. Whitbreat wniesie w
młdszey izbie, aby i inne wydziały admini-
stracyi były roztrząśnione. P. Pitt chce te-
mu, iak mówią, zapobiedz i wezwał biletami
wszystkich przyjaciół ministrów, aby się na
iutrzeyszem posiedzeniu znajdowali.

Wyszła z Portsmutu na średzienne mo-
rze wyprawa pod admirałem Craig ma na 11
przewozowych statkach woyska, a na reście
żywność, konie i t. d.

W Gibraltarze uzbraiają wiele arma-
tynych szalup dla użycia ich przeciw hiszpań-
skim łodziom, które ustawicznie napastują na-
sze okręty, przechodzące przez cieśninę.

Uzbroiają spieszo 11 liniowych okrętów
i na 6 miesięcy w żywność opatruią, których
przeznaczenie jest tajemnicą.

Pożyczka dla Irlandyi, która w Dubli-
nie do skutku nie przysłała, zawarta tu zo-
stała z londyńskimi kupcami; wynosi 1 mill.
800,000 f. szt.

W Sommersetshire w mieście Montague,
życie ślachecka familia, którey matka i oyciec
mają razem 186 lat, córka i syn 140, ślepy
pies 23, zbiełały kruk 60, a koń 35 lat,
tak, iż 7 istot w tym domu mają razem 446
lat.

Z Antwerpji d. 24. Kwietnia.

Onegdaj przybył tu Xzę Jozef z Bru-
xelli, i był z należącami się iego dostoiności
honorami przyymowany. Zobaczył budujące
się tu okręty wojenne i inne ciekawości, i uda-
ł się stąd do Gandawy. Z Hollandykt przyby-
wa tu ciągle wiele okrętowego drzewa, które
tam na Renie, Mozeli i Mozie spuszczaiają.

Z Charlestowne d. 4. Marca.

Francuzki jenerał Devaux przybył tu w
tym momencie z St. Domingo. Jedzie do
Francyi i zda Cesarzowi Napoleonowi sprawę
o położeniu tey wyspy. Podług iego powie-
ści, jenerał Ferrand jest panem całej bywyszey

Hiszpańskiej części: opanował twierdzę Dauphin i byłby wziął Kap, gdyby tylko więcej miał wojska. Jenerał Devaux jest w kark raniony i z ciężkością mowi.

Z Amsterdamu d. 30. Kwietnia.

Wice admirał de Winter powrócił już z Boulogne do Hagi.

Eskaadra w Teklu, składająca się z 5 liniowych okrętów i 2 fregat, zabiera się pod kontr admirałem Kikertem do wyścia na morze.

Z Hagi d. 30. Kwietnia.

Wczoraj o godzinie 1 po południu zakończyła kontrytucya roku 1801 krotki swoy byc, a na iey miejsce nastąpiła nowa, urodzona w prawdzie na obcym gruncie, ale od Bitawow przyswojona. Wczoraj ogłosił dyrektoryat wypadek głosowania na nową kontrytucyę: z 353-322 głosujących obywateli w Rzpłtey 136 tylko dało przeciw niej, a przeszło 14,000 za nią kreski; zatem całkowicie (tak przyjęta została i kieszynią w treści ogłosili.)

Gdy powyższy wypadek głosow doniesiony został przez gońca P. Schimmelpeninkowi i zaproszony był do ziechania do Hagi, przybył tu zarem onegdaj z małżonką swoją z Amsterdamu i stanął w pałacu Altenhof. Wczoraj po wykonaniu przepisany przysięgi przed prezydentem dyrektoryatu P. Bijkerem, który do niego miał piękną mowę, zaprowadzony został przez dyrektoryat jako nowy naczelnik Rzpłtey, a dyrektoryat zakończył zaraz swoje urządowanie. Nypierwszym czynem urządowania nowego radpen-syonisty jest potwierdzenie P. Hulmanna jenerałnym sekretarzem, a P. van Goes ministrem do zagranicznych interesów. Inni ministrowie &c. odbywać będą swoje urządowania i zdawać iemu sprawy aż do dalszego czasu. Na ministra morskigo przeznaczają wice ad-

mirala de Winter, na wojennego P. Pymanna, a na wewnętrznego P. van Stralen. Rada stanu z 5 członkow będzie zapewne jutro mianowana: przeznaczają do niej P. van de Casteele, Wichersa, Goldberga, Sixa i Jakobse-na, a sekretarzem iey P. Appelliusa.

Dziś w południe będzie ciasto prawodawcze przez swego prezydenta P. van Hoof rozwiązane, na mocy wczorayszego od dyrektoryatu poselstwa. D. 15 Maia będzie zgromadzenie wielowładnych uroczyscie otworzone, którego członki w krotce będą mianowane.

Hrabia Kobenzl bawi teraz w Rotterdamie.

W naszym kraju panuje także choroba końska. — Papiery nasze poskoczyły za zaprowadzeniem nowej kontrytucyi do 57½ za sto.

Od granic włoskich d. 16. Kwietnia.

Zapewnisia, że flota Nelsona powróciła z wod egipskich i udała się do okolic Tulonu. D. 12 t. m. widziano pod genueskiemi brzegami przy Porcie Mauricio flotę, którą wzięto za angielską.

Z Turynu d. 22. Kwietnia.

P. Segur Wielki Mistrz obrzędow dnia wczorayszego pojechał do Medyolanu. Pod czas bawienia swego w naszym mieście obez-rzał wszystko, cokolwiek w sobie osobliwsze-gd i godnego widzenia mieści.

P. Salmatoris pozostał w naszym mieście dla kierowania przygotowaniem, które się tu czynią na przyjęcie J. C. Mci.

Pięty i 56 regimenta liniowe, 23 regiment dragonow i 5, strzelcow kennych ruszyły z naszego miasta, i udały się do obozu pod Marengo. Obozem tym dowodzić będzie marszałek państwa Lasnes. Wielu adiutantow tego marszałka już tędy przejeżdżało.

Z Monachium d. 18. Kwietnia.

P. Otto minister francuzki przy naszym dworze odebrał d. 4 przez umyślnego gońca 6 orderow czyli krzyżow legii honorowej

Pierwszy z wielką wstęgą dla Elektora Jmci był przeznaczony; inne zaś dla PP. barona Montgales ministra stanu, hrabiego Maxymiliana Prefing, hrabiego Torring Gronsfeld, hrabiego Morawitzki ministra stanu i generała leytnanta Doroy. P. Otto odebrał przytym zdarzeniu od Elektora Jmci tabakierę złotą nasadzoną dyamentami i portretem J. E. Mci ozdobioną. Nazajutrz d. 5 b. m. Elektor Jmć zawiadził order francuzki i tegoż dnia wszyscy kawalerowie tegoż orderu, tudzież minister francuzki jedli obiad u dworu.

D. 7 b. m. wysłano gońca do Paryża, który powiózł 6 orderow S. Herberta. Jeden z nich jest przeznaczony dla Cesarza Napoleona, inne zaś dla PP. Talleyranda ministra związkow zagranicznych, Książki Eugeniusza Beauharnais, Murata, Marszałka Bernardotta i wielkiego marszałka Diuroka.

Rozmaite wiadomości.

Donoszono dawniej z Paryża iako osobliwość, że cesarska drukarnia wydrukowała *Oycze nasz* w 150 językach i Oycu S. ofiarowała, lecz przed 57 laty wydrukowano go w Lipsku w 200 językach, właściwym każdego charakterem, w książce niemieckiej misyjonarza Schultze, której tytuł: "Wschodni i zachodni mistrz języka, w którym znajduje się nie tylko 100 alfabetow z sposobem ich wymawiania, i takich znaczniejsze europejskie, azjatyckie, afrykańskie i amerykańskie ludy i narody używają, tudzież kilka tabel poliglotycznych różnych językow i liczb, ale też *Oycze nasz* w 200 językach właściwym każdego charakterem i wymawianiem, podług geograficznego porządku. Z wiary godnych źródeł zebrany i kopiersztychami przyozdobiony." W Lipsku u Chryst. Fryder. Gesnera 1748.

Jeden kupiec w mieście Hamburgu zaproszony na bal, miał dopiero o godzinie 2 po północy powrócić do domu, lecz dla sła-

bości żony, będący wraz z nim na balu, powrócił o 12. Zmieszana się kucharka tym niespodziewanym powrotem; miała bowiem u siebie przyjaciela, którego częstowała kosztem pana. Wzięła klucze od kantoru i ukryła tam młodzieńca swojego z resztą wieczerzy, co tak zręcznie uskuteczniła, że kupiec nie spostrzegłszy wszedł do kantoru; lecz troskliwie zamknął drzwi i wziął klucz z sobą. Więzień pogrążony w smutku nie długo był samotnym; słyszy nagle otwierające się okno, i jakąś osobę wchodzącą do kantoru. Wychołai z rozłożonemi rękoma w celu przyjęcia wiernej swojej kochanki; lecz iakże się zdziwił i przeląkł, gdy zamiast niej ścisną męszczyznę! Zaczyna się kłótnia, dwaj przeciwnicy dobywają nożow i równie intensywni, aby nie zrobić krzywdy, odbywają bitwę mocną, dopoki nareście nówo przybyły nie ustąpił zwycięstwa i nie uciekł, zostawivszy urznięty sobie palec. Nazajutrz o świcie, kucharka prosi pana o klucz do kantoru pod pretekstem zamiatania, a widząc płac bitwy, i dowiedziawszy się o tem, co się stało, przedsięwzięrze wyznac wszystko przed Panem swoim, który ukontentowany z oszczędnia papierow swoich i pieniędzy, przebaczyłby iey nawet daleko większe zdrożności. Zadzziwiony Pan, iż pierwszy iego buchalter nie przychodzi, i że nie ma żadney o nim wiadomości, zabiera się do zwyczajney pracy w kantorze. Powiadaia mu nakoniec, iż buchalter ow przyyść nie może, ponieważ się ranął niebezpiecznie siekierą w rękę; dodał postaniec, iż uciął sobie palec; rzecz więc była oczywista. Kupiec posłał do buchaltera swojego z oświadczeniem, iż palec iego pozostawiać się w kantorze, i że może przyyść po niego, lecz wiadomość tę posłał pod taką strażą, któraby go chociaź niewolnie sprowadzić mogła.

GAZETY KRAKOWSKIE

WRE SRODĘ DNIA 15. MAIA 1805.

Rozmowa Sybili z Kardynałem Alberoni.
(Z Neuwiedzkiej Gazety.)

Credite me vobis folium recitarae Sibyllae:
Regna ruunt subito, surgunt nova regna; quid iude?
Gloria sic transit mundi, velut umbra sub uva;
Sic nos transimus; bonus experientia vates
Testatur, quaecumque adsunt, peritura sub orbe.

Alberoni. Poddaję wszystkie moje polityczne wyznania losowi i czynom, w które Turcy mocno wierzą. W teraźniejszej polityce nie znajduję żadnego środka do przywrocenia spokojności czyli równowagi. Prorokini przyszłości, Sybilo! do ciebie uciekam się teraz; ciebie muszę o radę pytać, od ciebie dowiedzieć się o kierunku polityki; ja i wszyscy ministrowie europejscy (zostają bowiem równie jak ja w niepewności, oczekują wypadków) nie wiedzą, co się z ich krajami stanie, co z ich rachuby, co z ich dziełań wypadnie. Wyczerpał już wszystkie tajemnice stanu. Dotąd żadney ich spekulacyi nie owieńczył pomyślny skutek; dotąd wyjawili swoje polityczne mniemania i nie wiedzą czego się trzymać; nie wiedzą dokąd ich nawałność zapędzi, nie wiedzą czyli dostaną się pod regna assignata lub spotka ich podobny los jak Króla Prusiasza. O Sybilo! przybierz giennosz przyszłości; idź do senatu rządzących, otwórz księgi twego przepowiedzenia; bądź prorokimą, bądź Sybilą: — co wypadnie nakoniec z wojny między Francją i Anglią? co się stanie z Europą? co z statym lądem?

Sybila. Walka między wodą i ziemią, i z wszystkim co się w niej lub na niej znajduje; walka żywiołów, które się zawsze łączą i dzielą; wielka wojna, która wstrząsa kulą świata, i wszystko co oko ludzkie od nieba aż do podziemnych kopalni w Potosi dostrzedz może, — jest przedmiotem przyszłości, przyszłości ciemney, która zawsze naturalnym porządkiem następujące jedne po drugich rzeczy i zdarzenia w otchłań wieczności zpycha. I tak widziemy iednakowe zawsze działania ludzkie od początku aż do końca; iednakowe zawsze miotaia niemi namiętności, z odmianą tylko niektórych okoliczności, a nie rzeczy. Wielkie i szczęśliwe poruszenie nadaie przyszłości inny kierunek, albo jeżeli tak wyrazić mogę, popych, który wszystkie następne poruszenia za sobą pociąga, wszystkie zdarzenia wstrząsa, a czasem aż do wieków przeciąga, poki bieg rzeczy nie zwroci się do dawney kolei. — Spoczywam, myślę i . . .

Alberoni. Jaśniej nie tak ciemno tłómacz się Sybilo!

Sybila. Od wschodu i zachodu zbliżają się dwa kolosy, na których Europa spoczywa; wyrównywiają sobie przez wielkość i zdobycze; środek pomiędzy nimi jest słaby. Wielkie czyny są na nich wyrte; groźby wydaia wielkie ich zamiary; morza się burzą, a z pośrodku ich wygląda trzeci kolos, który wszystkie ocienia wody.

Alberoni. Z rozumiałem Cię.

Sybila. Wielkie nastapia zdarzenia: wschodni kolos rzuci wielki cień na Turcyą, Polskę, Niemcy, Szwecyą i Danią, a zachodni o-

cienia już Hollandyą, Włochy, Szwajcaryą, Hiszpanią i Portugalią. Na ow czas płacz i narzekania towarzyszyć będą szczególnie oręża w wielkiej wojnie o przeznaczenie Europy.

Alberoni. Ah! jeżeli iaki *Deus ex machina* — —

Sybila. Neptun będzie się przypatrywał niespokoinie boiowi; będzie drżał i pieniał się, ale nie potrafi się do niego przyłożyć. Jego pływające gmachy będą od potomstwa Hoikara, lub Hider-Aliego lub też Typ-Saiba od brzegow Malabaru i Koromandelu odparte. Azya będzie chciała być u dzielną; ogromne państwo nad rzeką Indus nauczy się sztuki wojowania i kierowania armatami od swoich zwycięzców, wypędzi ich i samowładnym się ogłosi. Otworzy roczniki Amerykanow i poydzie za ich przykładem.

Alberon. Co za okropne widoki na przyszłość, jeżeli iaki *Deus ex machina*. — —

Sybila. Amerykańskie stany zbliżają się teraz do tego punktu, że rząd demokratyczny zamieszanie tylko i fakeye zrodzić może. Za nadto kraj swoy przez nabycia Luizyany rozszerzyły, ażeby Rzplta zostać mogły. Zasada, że wielkie państwa nie mogą demokratycznie być rządzonemi, sprawdzi się tu, równie iak się we Francyi zprawiła. Powstanie maż waleczny, któremu towarzyszyć będzie szczęście i zwycięztwo w wojnie przeciw Hiszpanom, otoczy senit swoją mocą i cnotą, przywiedzie takie same powody iak we Francyi i powie: "nasz kraj iest za wielki dla demokracji, ta służy tylko małym krajom iak rzeskie miała lub St. Marino." To mowiąc wystawi dla siebie tron. Potomkowie iego wyprą powoli europejskie mocarstwa z zachodnich Indyy; opanują złote kopalnie w Peru i Potosi; zajmą całą Amerykę i zrobią z nowego świata powszechną monarchiją. Europejczykowie będą się na ow czas dziwić i żałować, że przez swoją zazdrość i kłotnie wypuścili z rąk tak bogate źródło handlu. Nakoniec przybędą Amerykanie, zagrożą Europie i ogromną swoją siłą zdobędą podobną Angliji i założą w Europie osady. Europejczykowie zapłaczą acz nierychto gorzkiemi łzami. W Xiążkach tylko dawnych możu się będzie doczynić, że Europa kiedyś panowała całemu światu i osady zakładała, ak iak dziś czytamy w Xiążkach, iż Rzymianie cały znany świat podbili. Do

tego przyłoży się żółta gorączka, która zawsze z Ameryki do Europy przybywa. Nowa ta choroba powstanie i zabierac będzie ludzi równie iak inne choroby skąd inną przeniesione; lecz bardziej dokuczac będzie Europie nizeli innem częścią świata, i łatwo będzie Amerykanom zakładac osady w wyludnionej Europie, wywozić sok winny do Ameryki, który Europejczykowie będą musieli szczepić i wyciskac dla swoich zwycięzców, tak iak dziś sadzą dla nas inne części świata cukier i kawę. Dowodzą albowiem dzieje, że sztuki, umiejętności, poler i handel wędrują po świecie, i wnet tu, wnet tam na czas iakiś osiadają. Przeydą więc do Ameryki i tam ustalą się na czas nieiaki.

Alberoni. Stoy okropna przepowiadaczko! nie odkrywaj zastony przyszłości. Nie znajdziej się iaka nieprzewidziana moc, któraby twe przepowiedzenia zniszczyła i zrobiła cie kłamczyną?

Sybila. (Kładąc palec na usta, z puszcza zastonę względem przyszłości i unosi się w obtoki.)

Alberoni: (Zadziwiony) Okropna przyszłości! o Europo!

CENA ZBOŻ

Na targu w Krakowie d. 14. Maia 1805.

Korzec Pszenicy	- - - -	zl. pol.	50 do 53.
— Zyta	- - - -	- - - -	42 — 50.
— Jęczmienia	- - - -	- - - -	37 — 37.
— Owsa	- - - -	- - - -	20 — 24.
— Grochu	- - - -	- - - -	36 — 44.
— Kaszy jaglanej	- - - -	- - - -	72 — 78.

W Wiedniu d. 5. Maia.

Meca wynosząca pół korca naszego:

— Pszenicy	- - - -	zl. pol.	26 do 35.
— Zyta	- - - -	- - - -	24 — 32.
— Jęczmienia	- - - -	- - - -	20 — 22.
— Owsa	- - - -	- - - -	12 — 18.

W Brynie d. 6. Maia.

Meca Pszenicy

— Pszenicy	- - - -	zl. pol.	33 do 43.
— Zyta	- - - -	- - - -	38 — 40.
— Jęczmienia	- - - -	- - - -	28 — 31.
— Owsa	- - - -	- - - -	15 — 17.
— Prosa	- - - -	- - - -	36 — 40.

W Gdańsku d. 27. Kwietnia.

Szefel czyli pół korca naszego w złocie hollend. (Na łaszt wchodzi 60 szeflow)

— Pszenica	- - - -	zl. pol.	20 do 24.
— Zyto	- - - -	- - - -	11 — 12.
— Jęczmień	- - - -	- - - -	7 — 8.
— Owies	- - - -	- - - -	3 — 6.

Jan Libera mieszkający na Kazimierzu przy Krakowie pod Nr. 83 w Kamienicy W. L. Popieła, zakłada garbarnią podług nowego Metodu przez Chemikow Europejskich wydoskonalonego, na garbowanie skor na Wiedeński, Angielski i Litycki sposób. Ze zaś potrzebuie, po największej części kory dębowey, do garbowania najlepszych gatunkow skor, a która do tąd mało, albo wcale zbieraną i używaną nie bywała, wzywa dla tego ninieyszem uwiadomieniem, tych wszystkich Jmci Panow, którzyby przez całe następujące lato, zbieraniem i dostawianiem nie tłuczoney kory dębowey zatrudnić się chcieli, do ugodzenia się z nim w tey mierze. Gotow jest tenże sam czy w małej czy w większey kwocie, każdego czasu zakupić, dostawiają mu wysuszoną korę, lub ziechać w to miejsce, gdzieby tey znacznie nabierano, i tan burtownie się ugodzić. Prosi zatem aby wcześniej od życzących sobie tey spekulacyi uwiadomionem mógł być. Kora takowa nie tylko z młodych dębow, w chodzących w konsumpcyą zbierana być może, ale nawet z gałęzi dla oczyszczenia dębow obcinanych.

Oprocz dębowey życzy sobie mieć zakontraktowane dostawienie, iak największey ilości kory rokitowey, świerkowej, brzozy białey lub osikowey.

Na mocy wysokiego Gubernialnego dekretu pod d. 12 Kwietnia t. r. Nr. 13508 wypisnie się konkurs dla osadzenia miejsca 2go aslessora wraz i kassiera z pensyą roczną 300 zł. ryń. w magistracie Wieliczkim, gdzie życzący sobie mają zaopatrzeniem się kaucyą 500 ryń próżby swe naydaley do ostatniego Maia t. r. w urzędzie cyrkularnym Bocheńskim podać.

Na wyraźny rozkaz J. K. C. Mci doświadczano na nowo sposobu pieczenia chleba z ziemniakow w wielu okolicach już dawniey używanego. Skutek odpowiedział oczekiwaniu. Chleb z mąki żytney albo pszenney z ziemniaczaną zmieszaney pieczony, tak był dobry i smaczny, że J. C. K. Mość publicznie ogłoszenie sposobu tego naytąskawiey rozporządzić raczyta.

Biorą się do tego ziemniaki, które mają substancyą mączystą (syką) bo są lepsze iak inne, których substancya tłusta. Wsypuie się one w naczynie n. p. w korzec, garniec albo w kwarce lub inne iakikolwiek i bierze się taką samą ilość mąki żytney albo pszenney.

Ziemniaki gotowane i z łupin obrane trą się potem na tarku, tak iak krzan, (albo rzadkiew). W gospodarstwie większym można użyć sposobu, który się niżej opisze. Mąka sieie się przez sito włosianne miesza się ią wraz z tartem i ziemniakami rękami tak długo, dopoki ziemniakow od mąki rozroźnić nie będzie można, rozczynia się potem podług proporcyi mąki kwasnym ciastem, ale się wody ani kropli nie przylewa, bo by chleb był zakalify. Ciasto gniecie się mocno, i tak się daley postępuje, iak się pospolicie chleb zwykły piekać. Piec podobnież tak, iak zwyczajnie wypalać się powinien.

Na oszczędzenie i roboty około tarcia ziemniakow, osobliwie w większym gospodarstwie, jest sposob bardzo prosty i łatwy.

Bierze się deszka gładko hyblowana, wybiia się w niey dziura czworograniasta, przybiia się na tę dziurę tarko z mconey blachy płasko robione; wzdłuż tego tarka przybiia się na kilka cali od tegoż para listewek z fugami, w którychby się druga para listewek fugowanych na tę i na owę stronę suwać mogły, tak, iżby tarka nie tykały.

Na tych więc ruchawych listewkach przybiia się skrzyneczka z 4 deszczutek bezdna, która na tychże fugowanych listwach po nad tarkiem suwać można. W skrzyneczce tę wypojuje się odgotowane i obrane ziemniaki, i tłoczy się ich deszczuteczką czworograniastą w proporcyi obwodu skrzyneczki ku tarku; a tym sposobem, gdy się potem skrzyneczkę ową po fugach suwa, ziemniaki się o tarko na mąkę trą, która w podstawione naczynie czyste spada.

Wtanie podobnego sposobu używa się przy gospodarstwie, do szadkowania kapusty, z tą tylko różnicą, że w szatkowniey casak, tu zaś tarka jest umocniona. Co się ninieyszem do publiczney podaje wiadomości. We Lwowie d. 23 Marca 1805.

Bielau ski.

Na mocy wysokiego gubernialnego dekretu pod d. 15tym Marca b. r. Nayiaśnieyszey Pan, dla osadzenia mieyskiego kassiera wraz i ekonomia w mieście Miechowie z pensyą 200 zł. ryń.

jako też i pisarza z pensją 100 zł. ryń. pozwolić racyź, dla osadzenia tych miysc wypisuię się konkurs na dzień 15 Czerwca, t. r. gdzie konkurs z tym dokładem wypisuię się, iż kompetenci, proźby swe przed upłynionym terminem urzędowi cyrkularnemu Krakowskiemu podać mają, i dla miysca kassiera cautio 500 zł. ryń. zaapatrzyć się mają. Krakowie d. 11go Kwietnia 1805.

Fridenthal.

Z strony Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa ninieyszemi do wiadomości podaje się, iż na dniu 26 Czerwca b. r. o godzinie 3 po południu Ratusz miyski na Kazimierzu przy Krakowie stojący z wszelkimi swemi przyległościami, wyiawszy zegar wieżowy iako, i w gałce wieży znajdujące się papiery, monetę, przez publiczną w tuteyszym Ratuszu odprawiać się mającą licytacją pod następującemi warunkami sprzedany będzie.

1) Cena Fiskalna tegoż Ratusza iest podług uczynionego przeszło - rocznego oszacowania na 5246 zł. ryń. 31¹/₂ kr. ustanowiona.

2) Ten dom pod tą wyraźną kondycją naywięcey podającemu sprzedany zostanie, iż tenże będzie winien dom wyżey rzeczony wciągu 3 lat od dnia wysokiego potwierdzenia takowego kontraktu rachuiąc w zupełnym i mieszkalnym stanie postawić.

3) Licytanci mają złożyć w gotowiznie przed licytacją zakładu zł. ryń. 524 kr. 40. daley

4) Co się zaś tyczy ceny wylicytowanej tego domu do tey złożenia będą kupicielowi dwa termina wyznaczone.

a) Będzie winien tenże iednę połowę w 14 dniach po wydaniu kontraktu do kassy miyski złożyć, drugą zaś połowę.

b) W trzech latach za prowizją po 5 od 100 i bezpieczną hypoteką wypłacić będzie obowiązany, prowizya ma bydź półrocznie poprzedniczo do kassy miyskiej wypłaconą będzie zaś kupicielowi wolno tę drugą połowę summy ieszcze przed upłynieniem pomienionego 3 letniego terminu zapłacić.

5) Jak tylko naywięcey podający kupiciel pozapadłym wysokim potwierdzeniu i zainstabulowaniu kontraktu właścicielem tego bywszego miyskiego domu zostanie z tym samym osiągnie prawo posiadania go tak iak go miało od czasow dawnych posiadać, i używa, u-mocowane było, na ten czas miasto dom ten czysty i ładnem drugami nieobciążony iemuż odda, i obowięzuie się z strony swoiey kupicielowi we wszystkich okazać się mogących w tym względzie pretensyi do tego domu potrzebną pomoc dać i iego w tym punkcie zastąpić.

6) Przyymuie magistrat na siebie aż do dnia oddania domu tego kupicielowi to iest dnia wysokiego potwierdzenia i intabulacyi takowego kontraktu wypadające podatki a zatem czynsze i użytki z domu tego pobierać będzie, od wyżey rzeczzonego zaś dnia, ma kupiciel podatki płać, a użytki odbierać, wręście magistrat bierze na siebie wykwaterowanie tam stojącej kompanii regimentu Xcia Wiertemberga naydaley w 6ciu tygodniach od podpisania kontraktu wyrobić. Nakoniec magistrat o Depuracyą tego domu, a kupiciel o zapisanie teyże na rzecz iego wystara się.

7) Gdyby zaś kupiciel temu lub owemu obowiazkowi licytacyi lub warunkowi kontraktu zadosyć nie uczynił, na ten czas tenże za wszystkie z niedopełnienia tego dla miasta wy-pać szkody odpowiedzialnym będzie, i na iego szkodę i niebezpieczeństwo nowa licytacya wypisana będzie.

8) Naywięcey podający licytant zaraz po podpisanie protokołu licytacyi, do tego kupna obowiązany iest, zaś z strony magistratu obowiazek ten zaczyna się dopiero od dnia wysokiego potwierdzenia.

9) Stosownie do tego kupna i sprzedaży będą dwa iednako brzmiące kontraktu exemplarze zrobione, z których ieden magistratowi, drugi zaś kupicielowi wydany zostanie, a każda strona stempel na swoy exemplarz z swey strony zastąpi, nakoniec.

10) Plany i oszacowanie tego domu w tuteyszej registraturze w zwyczajnych godzinach urzędowych przyezrzayne bydź mogą.

Gottmayer.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.
Dnia 12 Marca 1805 roku.

Gros.